

AG 32 Arbetshygien och arbetsplatsutformning

2014-01-12
D-nr 2001/2014

Utsänt till:
Medlemmarna i AG 32

För kännedom:
Bertil Pekkari

Protokoll

nr 81

fört vid möte med AG 32 den 12 november 2013 hos Arbetsmiljöverket i Stockholm.

Närvarande:

Bengt Sjögren, Institutet för miljömedicin, KI (ordf)
Mathias Lundin, Svetskommissionen (sekr)
Ann-Beth Antonsson, IVL (efter lunch)
Johan Ingemansson, Böhler Welding Group Nordic
Göran Lidén, Stockholms Universitet
Jouni Surakka, Arbetsmiljöverket
Göran Säwemark, Esab (via telefon)
Anders Wallerö, Sandvik Materials Technology
Gunnar Wigenstam, Byggnads (via telefon)

1. Godkännande av dagordningen

Ordförande hälsade alla välkomna. Presentationsrunda genomfördes.

Ann-Beth medverkar under eftermiddagen varför punkt 4 skjuts till dess. Jens Åman, REKs nya avdelningschef, efter Claes Trägårdh, medverkar delvis under eftermiddagen. Dagordningen godkändes därmed.

2. Föregående mötes protokoll (nr 80)

Protokollet genomgicks och godkändes utan ändringar.

§3.1 Bengt noterade angående malignt melanom att han inte syftade på någon ny studie, men att uttalandet baserades på en gammal studie som visade att svetsare har lägre risk för malignt melanom än folk i allmänhet.

3. Pågående projekt

3.1 ARTOP - Info till företag för att uppfylla direktivet om Optisk strålning, AFS 2009:7

Mathias rapporterade att slutrapporten för projektet just levererats av Swerea Swecast och SP. Checklista för riskanalys med tillhörande vägledning avseende optisk strålning vid svetsning finns tillgänglig på Svetsarätt, www.svetsaratt.se/halsorisker/ljusbagen.

Vägledningen innehåller diagram för att visualisera säkerhetsavstånd i förhållande till svetsbågar.

Noterade att det finns en bok om optisk strålning, ”Syn och belysning i arbetslivet” av Per Nylén.

Det skulle vara intressant med ett projekt motsvarande för EMF.

Per Nylén, AV, som medverkade under denna punkt, meddelade att han varit involverad i kurs på KTH 60 poäng för arbetsmiljöingenjörer/arbetsmiljösamordnare.

3.2 Speciering av manganföreningar i svetsrök och svetsares blodplasma

Göran Lidén presenterade projektet och status. Se bifogad presentation, **bilaga 1**.

För att mangan ska komma in i hjärnan måste det, efter det har deponerats i lungorna, passera blod-hjärn-barriären. Alternativt via luktnerven.

Frågeställning, är det någon skillnad för dem som exponeras för mangan i svetsrök.

Mangan är en essentiell metall (som järn) som vi behöver för att överleva.

Man har jämfört olika svetselektroder. Har utvecklat en provtagare för respirabelt damm. Man har utfört provtagning på 75 svetsare och 30 kontrollpersoner. I 30 % av provningarna överskreds HGV för mangan. Rörelektrod utmärker sig lite. Skillnaden verkar inte vara så stor beroende på om man använder fläktmatade hjälmar eller hur mycket de används.

Noterar att det inte finns något påvisbart samband mellan mangan i inandningsluften och manganhalten i blodet.

Noterar att medianen för kvoten mellan mangan och järn i plasma är ca 1,5 ggr högre för gruppen svetsare jämfört med kontrollgruppen.

Man har kollat manganhalt i citrater (typ citronsyra) eftersom citrater har lätt att ta sig igenom blod-hjärn-barriären. Även här högre mangan koncentration, med en faktor ca 2,5. Det kan ha större betydelse än halten i blodet för att mangan tar sig in i hjärnan.

Göran L. noterade särskilt att detta inte medför att man kan dra slutsatser om hur detta påverkar hälsan.

Har gjort en jämförelse mellan halten mangan för olika svetsmetoder i inandningsluften, blodet respektive citrater. Noterar att resultatet för halten mangan i citrat skiljer sig.

Noterade som parentes att försäkringskassan har info om möjligheterna till graviditetsspenning för gravida svetsare,

www.forsakringskassan.se/arbetsgivare/blanketter_arbetsgivare

3.3 Kunskapsöversikt – Hälsoeffekter av gaser och partiklar bildade vid svetsning

Bengt delade ut sin Kunskapssammanställning som han presenterade i juni under ett seminarium anordnat av Arbetsmiljöverket. Finns tillgänglig via, www.av.se/dokument/aktuellt/kunskapsoversikt/RAP2013_05.pdf

Bengt nämnde speciellt informationen angående ökad risk för lunginflammation hos svetsare, och eventuell rekommendation av vaccination. Bengt planerar att skriva ett brev om detta.

Bengt utformar en kort text som skulle passa in under ”Forskning om arbetsmiljö och svetsning” på Svetsarätt, där det också länkas till sammanställningen.

4. Svetsarätt

Noterade att inga särskilda kommentarer inkommit angående innehållet.

Ann-Bet tog upp angående möjligheterna att lägga in Pimex filmer i Svetsarätt. Detta är i så fall inkluderat i ett projekt som redan fått pengar av AFA. Gunnar Rosén och Ingmarie Andersson, Högskolan i Dalarna, har gjort ett antal filmer.

Under Svetsarätt är tanken att Pimex-materialet skulle ingå som grupparbeten i utbildningsmaterialet.

Gruppen tittade på filmerna och Ann-Beths manus. Noterade att idén att placera dessa filmer i handledarmaterialet som grupparbeten, och inte blandat med de övriga filmer, är bra. Manuset med de frågeställningar som ska tas upp är också bra. Konstaterade dock att filmerna i inget fall visar någon tydlig pedagogisk effekt av placering av utsug eller använda integrerat utsug kontra utan utsug. Därmed är det oklart om filmerna har något värde som utbildningsmaterial.

Kommenterades att det skulle vara bättre att flytta på utsuget under filmens gång, så det dels visade effekten utan utsug, dels då utsuget flyttar plymen, och dels då utsuget fångar upp all rök. Man kan också visa svetsning längs ett större objekt och vad som händer när man kommer bort från ett punktutsug, utan att flytta det med sig.

Ann-Beth hade träffat arbetsmiljöingenjör som prisade de befintliga filmerna på Svetsarätt som man använde i internutbildning av svetsare.

Positiv respons har också visats i den undersökning som IVL gjorde i avslutningen av projektet.

Svetslärarmötet 16-17 januari 2014 i Liljeholmen, Stockholm. Be svetslärarna titta på handledarmaterialet, <http://www.svetsaratt.se/foretaget/minska-kostnaderna/kunniga-svetsare/handledarmaterial-utbildning>.

Diskuterade att information om arbetstillstånd bör ingå under ”Rutiner som måste fungera”, med en länk till informationen hos AV <http://www.av.se/teman/kemivagledning/arbetstillstand/>

Svetsarätt har ca 1500 besökare per månad. Detta har dock minskat något efter sommaren. Det är därför aktuellt med mer informerande om detta.

5. Nya checklistor från Prevent

Nu finns 6 st nya checklistor för svetsverkstäder att ladda hem kostnadsfritt på Prevents hemsida. Detta är en uppdelning av tidigare checklista i 6 delar. Se www.prevent.se/sv/arbetsmiljoarbete/systematiskt-arbetsmiljoarbete/checklistor/

6. EMF-direktivet – status, konsekvenser och information till branschen

Noterades att Ministerrådet och EU-parlamentet under sommaren antog direktivet [2013/35/EU](#) om elektromagnetiska fält i arbetet. Arbetsmiljöverket har fram till 1 juli 2016 på sig att fastställa en föreskrift. Janez Marrenko, ansvarig på AV, ska ha ett utkast till föreskrift klar under 2015.

Diskuterade hur marknadskontrollen kommer att fungera. Jens Åman noterade att marknadskontrollen kommer att inriktas på tillverkarna av utrustning. Det enda som åligger arbetsgivaren är att köpa en CE-märkt maskin med en deklaration om överensstämmelse (maskindirektivet).

7. Rapportering angående:

7.1 Arbetsmiljöverket (bl.a. EMF, Arbetsskadeutvecklingen för svetsare)

Jens Åman, ny avdelningschef för REK, efter Claes Trägårdh, kom och presenterade sig.

Han nämnde att ett nytt kriteriedokument för aluminium är på gång. Bengt Sjögren skriver på detta.

Jens presenterade vidare en stor förändring inom Arbetsmiljöverket är införandet av nya regler angående sanktionsavgifter. Detta har sitt ursprung i att straffsanktioner inte fungerat. Detta ska gälla från 1 juli 2014. Kommer fortfarande att använda föreläggandeförbud och anmäla arbetsmiljöbrott till domstol (straffsanktioner). Sanktionsavgifternas storlek är beroende av dels risk som aretstagaren utsätts för och dels företagets betalningsförmåga i form av antalet sysselsatta.

Sanktionsavgiften angående märkning av svetselektroder (AFS 1992:9) tas bort.

Diskuterade möjligheten att vaccinera svetsare mot pneumokocker. Personer som utsätts för metallrök har en överrisk för lunginflammation, vilket förvisso är en sjukdom med ansevärd dödlighet. Jens kommenterade Arbetsmiljöverkets möjlighet att rekommendera detta. Det är förvisso inte en överrisk för exponering för pneumokocker, och AV ska jobba i andra ändan för att minska exponering.

Jouni presenterade arbetsskadestatistik enligt ACBs Arbetskraftsundersökning, AKU, som inkluderar SCBs statistik. Noterade en marginell minskning i antal yrkesverksamma, år 2012 jämfört med 2011. För svetsare har anmälda arbetsolyckor med frånvaro ökat med 5 % och arbetssjukdomar ökat med 35 %, år 2012 jämfört med 2011. Noterar dock (!) att man inte kan utläsa trender ur detta eftersom det var tillfälligt stora förändringar i antalet svetsare mellan 2008-2012. Det finns också mörkertal med avseende på skiftande anmälningsbenägenhet.

Antalet svetsare i Sverige, som registrerats under yrkeskod 7212:

År	2008	2009	2010	2011	2012
Antal	16144	16177	16625	19988	19656

Andelen kvinnliga svetsare var 5,2 % 2011 och 4,7 % 2012.

Noterade att antalet smeder har minskat från 17116 st år 2008 till 14621 st år 2012.

7.2 IIW Commission VIII

International Institute of Welding, IIW, hade årsmöte i september i Essen i anslutning till den stora svetsmässan Schweißen und Schneiden. Commission VIII Health and safety hade tre halvdagarssessioner då flera ämnen presenterades och diskuterades. Noteras bl.a.:

VIII-2123r4-14 Health and Safety Risks in Welding Activities

VIII-2113R6-14 Best practice - Exposure to nitrogen oxides (NO/NO₂) in welding

VIII-2141-12 Multilingual presentation for health and safety addressed at welders, med flera bra bilder och exempel.

VIII-2145r1-13 Proposal for a best practice document on hot work

Mötet hade även en hel session om EMF, där bl.a. hänvisades till www.emfweld.com.

Från Sverige kunde Mathias endast delta mycket begränsat i Com VIII. Bl.a. rapporterade han om aktiviteter i Sverige under punkten ”national reports”.

7.3 Standardisering – AGS 449 Miljö, hälsa och säkerhet

Läget för aktuella standarder och förslag gicks igenom, enligt **bilaga 2**.

7.4 Svetskommissionen

Nästa Fogningsdagarna är 9-10 april 2014 i Nyköping.

Mathias berättade vidare om mässan ”Elmia Svets och Fogningsteknik” som går av stapeln 6-9 maj 2014 i Jönköping, och som redan har gott om bokade utställare. Mässan som gick 2012 blev en stor succé och planeras för 2014 respektive 2016. Mässan är den största svetsmässan i Norden.

Under mässan kommer det finnas en posterutställning i Svetskommissionens monter. Mathias ser till att Göran Lidén, Bengt Sjögren och Ann-Beth Antonsson får info om detta.

Svetsarätt kommer, förutom på Elmia, att promotas på Svetslärarmötet (med ca 80 svetslärare) 16-17 januari 2014 i Stockholm. Då är det också möjligt att försöka hitta någon svetslärare som använt Svetsarätt.

7.5 Parterna (Metall, Teknikföretagen ...)

Inget

7.6 Institutioner (KTH, Stockholms Universitet, Högskolan väst ...)

Göran L har bjudit in de forskningsutförare som jobbar med mangan, Örebro, KI, KTH, Lunds Umeå, Göteborgs Universitet till ett endagsseminarium 28 november, för att nätverka och eventuellt starta nya projekt tillsammans.

Göran L varit i kontakt med IPA i Tyskland (del av försäkringssystemet) som startat ett mindre projekt för att studera manganexponerade personer över tid (longitudinell studie).

Ann-Beth är involverad i arbetsmiljöingenjörsutbildning. Hon noterade ett examensarbete om svetsning av koppar av Linnea Isaksson och Laura Lemetti, se <http://kth.diva-portal.org/smash/get/diva2:569982/FULLTEXT01.pdf>

7.7 Institutet (KI, Swerea, IVL ...)

Ann-Beth rapporterade www.andningskydd.nu lanserades i somras.

IVL är också involverad i utvecklingen av en checklista för svetsning på tillfälliga arbetsplatser, ett projekt hos Prevent. Det finns en referensgrupp.

7.8 International Agency for Research on Cancer (IARC)

Inget.

8. Informationsprojekt och medlemsfrågor

Bordlades.

9. Övriga frågor

Inget.

10. Nästa möte

Nästa ordinarie möte bestämdes till 3 april 2014 kl. 10.00 – ca 16.00 hos Arbetsmiljöverket, rum Aveny Rum 933.

Vid protokollet

Mathias Lundin